

anboto

MARTXOAK 8

Otsailak 28 Larunbata
17:00 Herriko frontoian
Emakumeen Erakundeak gaita txapelketa.
Sarrera 5€
Antolatzailea: Urdia eta Ados Plaza

Martxoak 1 Igandea
16: Emakumeen berrizko berrizko "Lidera" Donostian
Autokunak erabiltzeko
- 8: 30 pertsona ikasle Donostia
- 15: 30 ikasle Donostia
Antolatzailea: Urdia (Berdintasun Kontakua)

12:00 Kontzejuzarreen
Emakumeen aurrerapena (Nafar eta Kazen)
Antolatzailea: Nafar eta Emakume alkartas

12:30 Kontzejuzarreen
Bideoa: "La boda de Rosa"
Antolatzailea: Nafar eta Emakume alkartas

Martxoak 1etik 15era
Kontzejuzarreen
Bideoa: emakumeak ikasle de una mujer polistina.
Antolatzailea: Nafar eta Emakume alkartas

Martxoak 6 Ostirala
19:00 Kontzejuzarreen
Emakumeen osasun eskola:
Calculus, kardioakrobazia, miki-konkordak
eta miki-gimnasia
Antolatzailea: Nafar eta Emakume alkartas

Martxoak 8 Igandea
12:15 **KONTZEJUZARREEN**
Elkarrizketak eta Auzoaren Irriburuen Irriburua
Antolatzailea: Urdia (Berdintasun Kontakua)
12:30, **Kontzejuzarreen**
Kloren Ikasleak "In the end"
Inbentzioa eta gaitailea
Antolatzailea: Urdia (Berdintasun Kontakua)

Martxoak 15 Igandea
12:30 Kontzejuzarreen
Emakumeen osasun eskola: Menopausa
verus endometriosis / osteoporosis
Antolatzailea: Nafar eta Emakume alkartas

Martxoak 20 Ostirala
19:00, Herriko frontoian
EHAE Emakumeen Comedia Paralela (Ere txapelketa finala)
Antolatzailea: Urdia eta Euzkoako Euzko Paralela Federazioa

Martxoak 21 Larunbata
9:00, Herriko frontoian
Frontoia txapelketa irabaz
Antolatzailea: A.D. Mallabia F.E.
"OKARRA: Eskola ikasle berrizko emakumeak diran
emakumeak irabazle diren eta martxoaren 8er, berri eta
"San Buz" egongo dira Kontzejuzarreen

Martxoak 8
EMAKUMEEN
NAZIOARTEKO EGUNA

**BERRIZKO
EKITALDIAK
MARTXOA**

8 IGANDEA
Mobilizazioa
**EMAKUMEEN
NAZIOARTEKO
EGUNA**
9:00 Olakueta Plaza

Zinema
LA CHICA ZURDA
19:00 Kultur Etxea

"Marraztea 'femeninotzat' hartu izan da eta 'zientzia gogorra' gizonentzat uzten zen"

VEGA ASENSIO HERRERO BIOLOGIAN DOKTOREA ETA ILUSTRATZAILE ZIENTIFIKOA

Biologoa izatetik ilustratzaile zientifikoa izatera igaro zen, amatasunak eta genero arrakalak markatutako bidean; erreferente izan gura du hurrengo belaunaldientzat

Joseba Derteano DURANGO

Vega Asensiok (Durango, Abadiñon bizi da, 1978) biologiako irakasle lana utzi eta amatasunari lehentasuna ematea erabaki zuen bere bizitzako une batean. Aldaketa horrek ilustrazio zientifikoaren atea zabaltu zion, edo, hobeto esanda, berak zabaldu zuen atea. Gaur egun Norarte Visual Science enpresan dabil lanean. Ilustrazio zientifikoaren bitartez, zientzia komunikatzeko modu berriak eraiki ditu.

Zelan ezagutu zenuen ilustrazio zientifikoaren mundua?

Nik beti marraztu izan dut, beti gustatu izan zait marraztea. Gainera, oso irakasle maitagarria izan nuen, Jaime Vicario durangarra. Hainbat urtean ikasi nuen beragaz. Berak erakutsi zidan zelan ikusi, zelan begiratu, marrazteko. Hobby bat zen. Gero, masterra egitea mugarri bat izan zen niretzat. Hau da, orduan konturatu nintzen ilustrazio zientifikoa existitzen zela. Herpetologia maisua taxonomoa zen. Klasean musker desberdin biren irudiak ipini zizkigun eta esan zigun: "Igartzen duzue ilustratzailearen lana?". Orduan jabetu nintzen ilustrazio haien atzean pertsona bat zegoela. Xehetasun haiek guztiak ikusita, harrituta geratu nintzen. Irakasle hark kapitulu batzuk idatzi behar zituen liburu batarako, eta haietarako ilustrazioak egitea eskaini zidan. Hainbat fosil, dinosauro... marraztu nion. Horixe izan zen nire lehenengo lana. Apurka geroago eta interes handiagoa nuen diseinu grafikoagazko, datuen bistaratzea... azken batean, hori ere bada ilustrazioa: zelan ilustratzen dituzun datuak.

Zelan bihurtu zen ilustrazio zientifikoa zure ogibide?

Nire asmoa *postdoc* bat eskatzea zen, Cardiffen, baina ez zidaten beka eman. Kontua atzeratzen zebilen, denbora aurrera zihoan eta familia izan gura genuen. Orduan, senarrak eta biok familiaren aldeko apustua egitea erabaki genuen. Tesia zazpi hilabeteko haurdun nengoela irakurri nuen. Umea izan eta gero, Euskal Herriko Unibertsitatean biologia zelularreko klaseak ematera bueltatzea zen nire asmoa. Oso gustura nengoan lantaldean, ikerketa egiten. Baina umea etorri zen eta ezin izan nintzen bueltatu.

Zergaitik ez zinen bueltatu?

Zientzia oso exijentea da eta nik ere horrela hartzen dut. Ikusten nuen ezin nintzela bueltatu nik gura nuen moduan. Gainera, kontziliazioaren arloan oraindino ere badago zer hobetu unibertsitatean, baina garai hartan ikusten zen exijentzia osoan bueltatu behar nuela. Jakina, bateratzea lortu duen ama asko dago unibertsitatean, bazeuden nire garaian ere, baina ni ez nintzen gai izan. Egia esanda, beste pasio hori ere baneukan, ilustrazio zientifikoarena, oso ondo uztartu zitekeena amatasunagaz. Azken batean, etxean zaude eta gauzak ahal duzun neurrian egiten dituzu. Orduan, Norarte Visual Science, diseinu grafiko zientifikoa eta ilustrazio zientifikoa espezialista den enpresa sortu nuen.

Zeintzuk izan ziren abentura berri honetako erronka nagusiak?

"Nire lana eta nire figura hurrengo belaunaldientzat erreferente izaten ahaleginduko naiz"

Erronka asko zegoen. Norarte izenak ere horixe adierazten zuen: "Noraino helduko naiz ni honegaz?". Zoramenaren zen; hau da, ez nuen ilustratzaile zientifikorik ezagutzen. Mundu honetan ez nekien askorik, baina gogotsu nengoan, aurrera egiteko determinazioagaz. Ilustratzaile zientifikoaren beharrezaz bazegoela ikusten nuen. Unibertsitatean zertan nenbilen esaten nuenean, "Zer da hori?" galdetzen zidaten. Izan ere, zientzialariak hain gaude ohituta dena guk egitera ze, ez zekitela kanpoan bazegoela jendea lagundu ahal ziena.

Zelan hezi zenuen zeure burua jardunbide berrirako?

Erreferente bat ezagutzea zen lehenengo eginbeharrekoa, eta, inor izatekotan, Carles Puche katalana da erreferente nagusia estatuan. Bere ikastaro batera joan nintzen, Valentziara, eta han ezagutu nuen. Beragaz egoitea garrantzitsua izan zen, mundu hau zelan ikusten zuen jakiteko. Izan ere, natura, marrazketa eta zientzia gustuko dituen jende asko dago, baina ilustrazio zientifikoak diziplina horiek gorputz berri batean artikulatzea eskatzen du, hau da, lan transbertsala da.

Zientzia utzi eta amatasuna erdigurean jartzeko hautua egin zenuen, genero-arrakalak bultzatuta. Orain, ilustratzaile zientifiko autonomo lege, mundu horretan ere egiturazko oztopo berdina aurkitu dituzu?

Gai hau oso sakona da eta hurbiletik hasi gura dut. Ilustrazio zientifikoa nire erreferenteak bilatzen hasi nintzenean, izen guztiak gizonenak ziren. Euskal Herrian Inaki Zorrakin (Santurtzikoa baina Elorrioren bizi zena, 1961-2004), Angel Dominguez (hura ere hilda dago), Conrado

Vega Asensio Ilustratzaile Mediko eta Zientifikoaren Europako Elkartearen Espainiako ordezkaria ere bada. THE BADASS PROJECT

Tejado edo Fernando Baptista izan ditugu; ezagutu nuen lehenengo emakumea, Beatriz Alonso, nire adintsukoa da. Espainiako estatuan ere izen handiak gizonenak dira: Puchet bera, edo Mauricio Antón eta Eduardo Saiz. Salbuespen bakarra Marta Chirino (Madril, 1963) da, eta bitxia da: berak lortu du gizonen lortu ez duten The Royal Horticultural Society-ko urrezko domina. Beste emakume guztiek nire adina dute edo gazteagoak dira.

Ez dago emakumerik, baina ez egon ez delako, ezkutatu egin dituztelako baino. Historian zehar emakume asko egon da, garai guztietan; besteak beste, Maria Sibylla Merian (Alemania, 1647-1717), Mary Anning (Britania Handia, 1799-1847), Beatrix Potter (Britania Handia, 1866-1943), Paula Millán Alose (Madril, 1899-1979) eta Marie Tharp (AEB, 1920-2006)... baina ikeritzaileei eskerrak ezagutzen ditugu orain, historia liburuek baztertu egin zituztelako. Askok pseudonimoa erabiltzen zuten, beste batzuk ezkondu eta lan egiteari uko egin zioten.

Gaur egun zein da joera?

Gaur egun paradoxa bat bizi dugu. Nik koordinatu dudan masterrean, azken zazpi promozioetan igaro diren ikasleen %81 emakumeak dira. Zergaitik? Lanbide sesgatua delako. Marraztea 'femeninotzat' hartu izan da beti, eta, aldi berean, 'zientzia gogorra' gizonentzat uzten zen. Esango nuke horregaitik

gizonezko gutxiagok hautatzen dutela ilustrazio zientifikoaren bidea.

Baina begira zer gertatzen den: irakasleak aukeratzekoan, sekulako ahalegina egiten dugu parekidetasuna lortzeko, baina askotan ez dugu lortzen, eta gizonak ekartzen jarraitzen dugu. Zergaitik? Gu geu ere egoera honen preso gaudelako: gaur egun 20-30 urteko esperientzia duten profesionalak gizonak dira, haiek izan dutelako bide hori egiteko aukera. Emakumeok berriro ere bidean galdu gara, amatasunagaitik edo prekaritateagaitik, eta arrakasta lortzen dutenak gizonezkoak dira.

Zelan baloratzen duzu orain arte egin duzun bidea?

Zientzia utzi eta ilustraziora salto egin nuenean, genero-alborapen horren biktima izan nintzen. Harro nago egiten duanaz: zientzia ikusgarri egiten dut, dibulgatzaileei laguntzen diet, eta politikariei erabakiak hartzen laguntzen diet zientzia hobeto ulertarazita. Sekulako masterra koordinatu dut, Espainiako estatuan inoiz parekorik izan ez duena, eta pertsona askori leio berri bat zabaldu diet.

Nire hareaa-alea ipini dut mundu honetan, baina nire konpromisoa finkoa da orain: hemen jarraituko dut eta nire lana eta nire figura hurrengo belaunaldientzat erreferente izan dadin ahaleginduko naiz, esperientzia duten beste irakasle emakumeena legez, datozen belaunaldien

irakasleak gizonezkoak bakarrik izan ez daitezzen. Hona heldu naiz gizarte hau herren dagoe-lako, eta bidea berdintzen aha-leginduko naiz.

Aitzindaria izan zara ilustrazio zientifikoko masterra sortzen. Zelan sortu zen ideia?

Lagun ikertzaile batek gomen-datuta, Fernando Baptistaren berbaldi batera joan nintzen. Sekulako ilustratzaile zientifikoa da, National Geographicentzat lan egiten duena. Ez nekien nor zen, eta beste askok ere ez. Beragaz berbaldi bat egitea bururatu zitzaidan. EHUrak jo nuen eta baietz esan zidaten. Hitzaldia arrakastatsua izan zen eta aretoa bete egin zen. Zientzia adarreko zein Arte Ederretako jendea batu zen eta Fernando Baptistaren bitartez ilustrazio zientifikoa ate handitik sartu zen unibertsitatera. Gerora, masterraren ideia proposatu eta baietz esan zidaten. Jende askoren lanari eskerrak irten zen aurrera. 2017tik 2025era iraun zuen eta 100 bat ikaslek parte hartu dute, guztira. Gaur egun ilustratzaile zientifiko profesionalak direnak irten dira masterretik. Oso harro gaude. Uste dugu oso formakuntza ona eman dugula.

Durangaldeko Artisten Elkarteko presidentea ere bazara.

Bai. Lantalde ederra dugu eta gustura nabil. Herriarentzat gauza on asko egiten duen elkarte da: erakusketak, lehiaketak, umeei begirako ekintzak eta abar.

Martxoak 8

Emakumeen Nazioarteko Eguna

MARTXOAK 7

ZAPATUA

12:30 Poteoa trikitilariekin.

Plazan hasita.

14:00 Bazkaria (*), kultur etxean. Ondoren, bingoa.

18:30 Karropoteoa.

MARTXOAK 8

DOMEKA

13:00 Enkartelada. Plazan.

* Izen-ematea: Otsailaren 25era arte, udaletxean (20 euro). Abisatu alergiarik baduzu edo menu begetarianoa nahi izanez gero.

Faxismoaren aurrean, Elorriko feminismoa tinko!

M8

Emakumeen Nazioarteko Eguna

M5

11:00 Emakumeentzako bisita gidatua: "Kaleetarrak" (Turismo Bulegoan)

M7

8:30 Emakumeentzako mendi martxa plazaetik, Urkiolan bazkaria.

berdintasuna@elormio.eus / 946 57 05 09

22:30

Ateneon, pintxada feminista (DJ): "Nuestros derechos, nuestros cuerpos. Resistiendo desde el baile y el goce". Emi Larrendo DJ.

M8

13:00 Manifestazioa plazaetik

13:30 Mokuia plazan

M13

17:00 Ipuin kontalaria liburutegian (+ 4 urte) Maite Franco: "Filomena Musumori Errege".

M2-14

* Liburutegia Feminismoa sustatzen duten eta emakume idazleen liburu gunea.

MARTXOAN ZEHAIR | EN MARZO

* Kiroldegia Emakumeentzako kiroldegiko ikastaroak doan.

16:00-17:00 Ostegunetan doako indar entrenamendua.

Izen ematea: 946821027

* Arriola Antzokian Kultur arloko Elorriko emakume sortzaileak bidea.

20:00 Zinea M7-8-9: Si pudiera te daría una patada M14-15-16: La tarta del presidente M21-22-23: Sorry, baby M28-29-30: La hija pequeña pequeña

Antzerkia M13: Orgullo de mujer. Compañía Malvaloca

"Adineko emakumeei zer egin behar duten esaten diegu, baina ez diegu entzuten"

IRATXE HERRERO ZARATE GERONTOKRIMINOLOGOA

Indarkeria matxistaren biktimak emakume gazteak bakarrik diren aurreiritzia apurtzearen garrantzia nabarmendu du Herrero

Aritz Maldonado DURANGO

Iratxe Herrero adineko emakumeek sufritzen duten indarkeria matxistari buruzko berbaldia emango du Durangon martxoaren 26an; 17:30ean izango da.

Indarkeria matxistaren eztabaidan adineko emakumeak kanpoan gertatzen direla uste duzu? Hau da, zure ustez, baztertu egiten dira?

Historian zehar, bai indarkeria matxistari dagokionez, eta baita bestelako indarkeria motei dagokionez ere, ez ditugu ikusten adineko emakumeak. Kri-

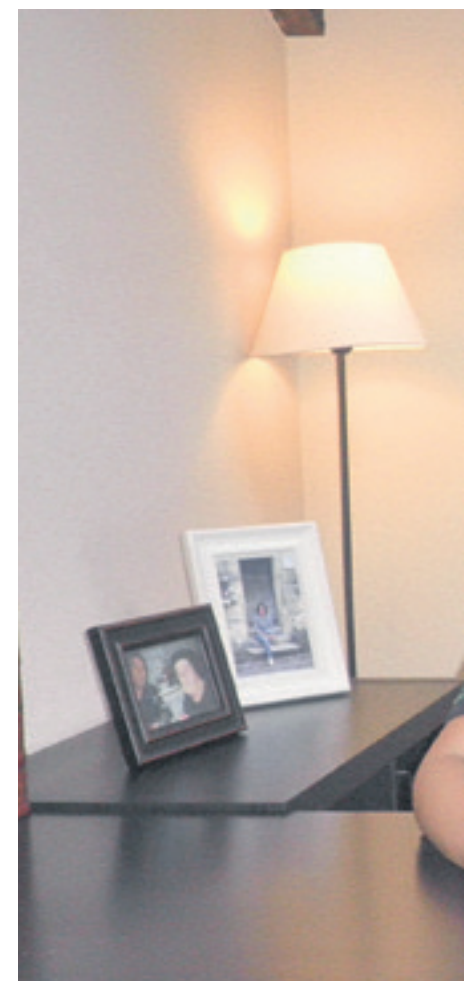
minologiari dagokionez, biktimarik gazteenak izaten dira interesgarrienak, nerabeak eta emakumeak. Hortaz, arlo honetan baztertua gertatzen dira. Horrez gainera, gizartearen aldetik ere gauza bera gertatzen da. Komunikabideetan biktimarik gazteenak agertzen dira, agerikoenak direnak, eta imaginario kolektiboan ere gauza bera gertatzen da. Biktimaren irudia emakume gazte edo nerabeekin lotzen da. Beraz, nire ustez, hau adinkeria mota bat besterik ez da. Estereotipo asko

dugu eurei buruz, eta uste dugu adineko emakumeak tratatu txarren biktimak baino ez direla, eta ez dugu euren irudia bestelako indarkerietan ikusten, genero indarkerian zein sexu indarkerian, adibidez. Eta, ondorioz, bai, baztertu egiten ditugula esan daiteke.

Adineko emakumeek jasaten duten indarkeria matxistak badiu ezagurri bereizgarri edo konkretu batzuk?

Bai. Biktima bereziak dira, bai adinagaitik eta baita adinagaz lotuta dagoen sozializazioagaitik

ere. Orokorrean, euren errealtatea ezkutukoagoa da. Gizartearen ez dira hain agerikoak, eta horrek ezkutatu egiten du euren errealtatea. Bestalde, sozializazioagaitik ez dute pentsatzen biktimak direnik. Eurentzat egoera hori normala da, normala dela uste dute, eta ez dute euren egoera kontatzen edo salatzen. Desberdintasun edo ezaugarri horiek oso ohikoak dira kasu hauetan, baina guk ez ditugu ikusten. Beraz, zer gertatzen da beste biktimekin konparatuta? Genero indarkeriaren kasu zehatz hauetan, emakumeengan, indarkeria oso kronifikatuta dago, eta osasun fisiko zein psikologikoa oso hondatuta dute. Horrez gainera, ohikoa da dependentzia ekonomikoa izatea, etxean lan egiten dutelako, eta, beraz, askoz gaxago dute etxetik alde egitea. Independentzia ekonomiko hori ez izatera, beste etxebizitza bat lortzeko edo bizitza euren kabuz egiteko aukera askoz ere gaxagoa da. Hori dela eta, gehienek bikote bizitzagaz jarraitzea erabakitzen dute. Normalean, horrela izaten da eurak edo euren senarrak hil arte. Beste biktimekin hau ez da gertatzen. Ho-

Iratxe Herrero Zarate.

Martxoak 5 Marzo

Adierazpen instituzionala

Declaración institucional

11:30 / Andragunea

Durangoko goi mailako kirolariek topaketa

Moderatzailea / Moderadora:

Eneritz Iturriagaetxebarria Mazaga

Txirrindulari profesional ohia

18:30 / Kuruzesantu Museoa

Martxoak 7

Bideokliparen grabazio murgiltzailea

Antolatzailea

Plateruena Kultur Aterpea – Rock Izar

18:30 / Plateruena

Martxoak 8

Manifestazioa

'Beste mundu bat feminismotik'

Frente a los sistemas de dominación:

lucha y organización

Antolatzailea

Durangoko Mugimendu Feminista

12:30 / Ezkurdiko plazatik irtengo da

Martxoak 12

Bertso saioa Izena duena bada

Antolatzailea

Medicus Mundi Bizkaia

18:30 / Durangoko Arte eta Historia Museoa

Martxoak 14

Zineforum feminista 'Adolescencia'

Philip Barantini zuzendaria. Moderatzailea

Estibaliz Linares Experta en sesgos de género

y ciberviolencias machistas. Antolatzailea ANDEREA.

Durangoko Udaleko ANDRAGUNEAREKIN lankidetzan.

ANDRAGUNEA – Ayuntamiento de Durango

11:00-14:00 16:00-18:00 / Zugaza Zinema

Martxoak 15

XIX. LILAKROSA Martxa ibiltari eta herrikoia

12:00 / Lugar: Ezkurdiko Plaza

(Kamiseten salmenta 11:00etatik)

Laguntzailea

Ibaizabal Durango Eskubaloia Kirol Taldea

Martxoak 26

'Adineko Emakumeen aurkako indarkeria: egiturazkoa, ezkutuko eta berezia'.

Iratxe Herrero Zarate

Gerontokrminologoa. Ikertzailea eta prestatzailea

17:30 / Kuruzesantu Museoa

Martxoak 28

Abesti feministen VIII. Lehiaketa

Finalisten Kontzertua

19:00 / Plateruena Kultur Aterpea

nenbestez, esandako ezaugarri horien ondorioz zaurgarritasun handiagoko egoeran daudela esan daiteke.

Ezaugarri horiek zaildu egiten dute indarkeria mota hau detektatzea.

Bai. Oso garrantzitsua da, eta kontuan hartu beharrekoa, kasu batzuetan biktimek eurek onartu egiten dituztela horiek guztiak. Bikote hartu-emanen eta familiar ezer ez esateko joera dute, isiltzeko joera, eta, ondorioz, emakume horiek normalizatu egiten dute egoera hori. Ez dute kontatzen, eta, beraz, ez dute salatzen, eta horrela ez da bate-erreza detektatzea. Arlo honetan lan egiten dugunok ere ez dugu argi izaten biktimak diren ala ez. Sarritan, urte askoan egoten dira horrelako egoeretan, eta guztiz normalizat hartzen dituzte horrelakoak. Egoera horiei gizartean dagoen adinkeria

"Baliabideak badaude egon, baina ez daude prest beharrian konkretu hauei erantzuteko"

gehituz gero, oraindino gatzagoa da detektatu ahal iatea. Beraz, nahiko gatz da kasu horiek sufritzen dituzten emakumeekin lan egitea.

Badago baliabiderik indarkeria matxista mota honi aurre egiteko?

Bai, gizartean badaude baliabideak edo errekurtoak, baina batzuetan ez daude prest emakume hauen beharrian konkretu edo bereziei erantzun egokia emateko. Izan ere, normalean ez ditugu ezagutzen euren lana eta euren beharrianak. Baliabide batzuk badaude egon, baina ez emakume hauek erabiltzeko moduan. Horrez gainera, badaude irtenbide batzuk sinpleak ez direnak. Berba egiterakoan, errazak diruditen konponbideak daude, baina gero oso gatz da horiek praktikan ipintzea. Horietariko bi aipatuko nituzke. Alde batetik, emakume horien errealitatea ezagutu behar da. Adibidez, zu egiten zabiltzana orain, nigaz gai honi buruz berba egitea, gero gai honi buruz idazteko. Hau oso ona da errealitate horiek ezagutarazteko. Adinkeria alde batera utzi eta euren egoerari buruz sentsibilizatzeko aukera ona da. Ikerketak

ere badaude, baita komunikabi-deetako kanpainak ere. Eta, kasu honetan, Durangon emango dudan hitzaldia. Bestalde, oso garrantzitsua da adineko emakumeekin lan profesionaletik harago ere lan egitea; oso garrantzitsua da euren sinesmen edo balioak ulertzea. Normalean, zer egiten dugu adinkeria dela eta? Adineko emakumeei zer egin behar duten esaten diegu, baina ez diegu entzuten ea zer gura duten edo zer behar duten. Horregaitik, oso garrantzitsua da euren prozesuan laguntzea eta euren espazio eta erritmoak errespetatzea. Horrez gainera, prozesu horietan emakumeen eta adinekoen elkarrekin duten garrantzia aipatu gura nuke; oso espazio egokiak dira haiek libre sentitzeko eta bizi duten errealitatea normala ez dela jakiteko.

Dena dela, azpimarratu gura nuke egoera aldatzen dabilela, poliki bada ere, eta hori ere islatu behar dela. Dena ez da izan behar kexa. Orain urte batzuk, Emakundek kanpaina bat egin zuen biktima hauek ere existitzen direla plazaratzeko, eta berbaldiak eta halako ekimenak ekarpen ona dira arazoa bistaratzeko.

M8

EMAKUMEEN NAZIOARTEKO EGUNA

MARTXOAK 6

18:00

"Bellas" laburmetraiaren emanaldia eta solasaldia.

Udal liburutegia.
Solasaldia euskaraz

21:30

Emakumeon afaria eta dantzaldia.

Olazar frontoian.
Tiketak 20€

MARTXOAK 8

13:00

Mobilizazioa.
Udaletxeko plazan.

MARTXOAK 14 ETA 21

11:00 - 13:00

Zoru pelbikoa lantzeko ikastaroa.
Izen ematea: 946 82 70 16
berdintasuna@zaldibar.eus
edo udaletxean.

Zaldibarko Udalak bat egiten du Mugimendu Feministak eta Emakumeen Elkarteek antolatutako ekitaldiekin.

berdintasuna@zaldibar.eus 94 682 70 16

Zaldibar
Elizateko Udala

PUBLIZITATEA

"Egitarauak elkartasuna bultzatu gura du, bakoitzaren errealitateak errespetatuta"

JON ARTABE BERDINTASUN ARLOKO ZINEGOTZIA**J.D. ZORNOTZA**

Zornotzako Udalak egitaraua zabaldu du aurten ere, Martxoaren 8ko Emakumeen Nazioarteko Eguna dela eta. Emakumeen eskubideak, aniztasuna eta ahalduntzea ardatz hartuta, adin eta jatorri desberdinetako herritarrengana ailegatu gura duen programa osatu dute, sentsibilizazioa eta parte-hartzea uztartuta. Jon Artabe Berdintasun arloko zinegotziak egitarauaren gaineko azalpenak eman ditu.

Zein da aurtengo Martxoaren 8ko egitarauaren ardatz nagusia? Zer nabarmenduko zenuke aurreko urteetako programazioekin alderatuta?

Aurtengo egitarauaren ardatza emakumeen eskubideen eta genero berdintasunaren aldeko konpromisoaren inguruan kokatzen da, emakumeek gizartean duten rola eta haien ahalduntzea lehenengo planoan ipinita. Programazioan emakumeen protagonismoa eta feminismoaren balioak indartzen dira, eta ikuspegi integrala eskaintzen da, hainbat arlotan, hala nola hezkuntzan, kulturen eta ekonomian,

emakumeen parte-hartzea bultzatuta. Egitarauan adin eta interes oso desberdinetako pertsonen zuzendutako jarduerak daude, umeei, nerabeei zein nagusiei zuzendutakoak. Jatorri desberdinetako emakumeengan ere ipiniko dugu begirada.

Zergaitik izan da garrantzitsua aniztasun hori lantzea eta islatzea?

Funtsezkoa izan da, emakumeen errealitateak eta bizi baldintzak oso anitzak direlako. Ume, nerabe eta helduek, eta jatorri desberdinetako emakumeek bizi dituzten erronkak eta dituzten beharrezkoak desberdinak dira. Hori dela eta, egitarauak herritar guztien elkartasuna bultzatu gura du, bakoitzaren errealitateak errespetatuta eta denek elkarregaz bat eginda.

Martxoaren 2ko Giza Liburutegiak ekimenak pertsona migratuen testigantzak lehen eskutik entzuteko aukera eskainiko du. Zergaitik da garrantzitsua horrelako ekimen bat antolatzea?

Euskararen Nazioarteko Eguneko ekitaldian egin zen aurretik. Han, euskaraz berba egiten duten emakume atzerriarren testigantzak entzuteko aukera egon zen. Antolatutako ekimen

honek ere garrantzi handia du; izan ere, migratzaileen bizipenak zuzenean entzuteko bidea ematen du, eta horrek gizartean ulermen eta enpatia handiagoa sortzen laguntzen du. Ekimenak kulturen arteko zubiak eraikitzea errazten du, eta herritarren artean elkarbizitza eta integrazioa bultzatzea. Horrela, gizarte inklusiboago eta solidarioago bat eraikitzea lortzen da, desberdintasunak hobeto ulertuta eta gaindituta.

Emakume Artisanu eta Nekazarien Azokak 28. aldia egingo du Martxoaren 8an. Zenbat postu egongo dira eta zeren ingurukoak dira?

Guztira, hogeita postu egongo dira. Postuen artean askotariko eskaintza egongo da: alde batetik, elikagai eta nekazaritza produktuak, hala nola haragia, ogia, gozoak, pastelak, pateak eta ongailuak; eta bes-

"Marixelarrekin gizarte inklusiboago baten aldeko urratsak emateko bidea eman du"

Jon Artabe, Berdintasun arloko zinegotzia.

tetik, artisautza eta sormen produktuak; besteak beste, ehungintza, bitxiak, zeramika, dekorazioa eta osagarriak. Horrez gainera, Bidezko Merkataritzako postu bat eta jasangarritasunagaz loturiko beste bat ere izango dira, azoka anitza eta kalitatezkoa osatuta.

Greenpower herri zirkuitu bat izango dugu martxoaren 7an. Zer da Greenpower ekimena eta nondik ibiliko dira?

Ikasleek egindako auto elektrikoek lasterketa da, Zornotzan egiten den ekimen bat. Parte hartzaileak eurek diseinatu eta eraikitako ibilgailuekin lehiatzen dira. Aurtengoa hirugarren edizioa da eta Emakumeen Nazioarteko Egunaren harira antolatu dute, emakumeen parte-hartzea azpimarratzeko. Martxoaren 7an, arratsaldean, parte hartzaileak Zelaieta parkean aurkeztu-

ko dira, eta, ondoren, lasterketa Ixerreko parkingean izango da; erakustaldiak ere egongo dira, bertako karpan.

Marixelarre sariketarako bosgarren aldian egin du aurten. Zein da bost urte hauen balorazioa? Hasieran markatutako helburuak lortzen zabilen?

Bosgarren edizio honek, helburuak bete egin direla baieztatu daiteke. Marixelarre sariak azken urteotan emakumeen ekarpena gizarteratu, haren balioa azpimarratu, eta emakumeen ahalduntzea eta ikusgarritasuna indartu du. Ekimenak emakumeen artean elkartasuna indartzea bultzatu du, aurreiritziak gaindituta eta berdintasunaren aldeko urratsak emanda. Horrek gizarte inklusiboago baten aldeko urratsak ematea ekarri du eta eragin positiboa izan du udalerrian.

Hubble teleskopioaren 'ama'-ren bizitzan oinarritutako obra Zornotzan

Nexo Teatrok Zornotzan egingo duen antzezlanak Nancy Grace Roman astronomoaren bizitza errebasatzen du

J.D. ZORNOTZA

Zornotzako Udalak Martxoaren 8aren harira antolatutako ekintza batzuek emakumeek zientziaren alorrean egindako ekarpenaren garrantzia nabarmentzea dute helburu. Esaterako, Nexo Teatrok Nancy Grace Roman (AEB, 1925-2018) astronomoaren inguruko antzezlanak ekarriko du Zornotza Aretora, martxoaren 6an, 20:00etan. Grace AEBetako espazio agentziako (NASA) lehenengo emakume exekutiboetarikoa izan zen. "Hubbleren ama" legez ezagutzen da askotan,

Hubble teleskopio espazialaren diseinuan izan zuen garrantzia gaitik. Gainera, etorkizunean espazioratuko duten teleskopio bategi bere izena izango du.

Marixelarre sariak

Emakume zientzialariengan azpimarra egingo duen beste ekintza bat Marixelarre sariak dira. Berdintasunaren aldeko ibilbide eta ekimenak aitortzen dituen sari honek STEAM esparruan ikertzen dabilen herriko emakumeak omenduko ditu aurten. Baita ikerlari horiek

'Nancy Grace Roman' antzezlanak. NEXO TEATRO

sustatzeko STEAM gaiak ematen dituzten herriko andereño eta irakasleak ere, eta esparru honetan ikasken eta lan egiten dabilen emakume zornotzarrak. Urteroko ohiturari eutsita, sariak emateko ekitaldia martxoaren

8an izango da, 13:00etan, Zubiondo parkean.

Antolatzaileek gogoratu duteenez, saridunen profila duten herriko emakumeek oraindino denbora dute euren izena Herriarren Arreta Zerbitzuan

(HAZ) emateko, martxoaren 8ko ekimenetan parte hartzeko aukera izan dezaten. Horrez gainera, HAZera joanez gero, Rosalinda Incardonak saridunentzat sortutako lamina bereziak jasotzeko aukera dute.

"Medikuntza zientzia legez neutroa dela uste da eta ideia hori apurtu behar dugu"

AMAIA BACIGALUPE DE LA HERA OSASUN PUBLIKOKO DOKTOREA ETA EHU-KO IRAKASLEA

Aritz Maldonado IURRETA

Medikuntzan genero ikuspegia kontuan ez izateak akatsak eta atzerapenak eragin ditu gaixo dauden emakumeen diagnostikoak egiterakoan, Amaia Bacigalupe Osasun Publikoko doktore eta EHUko Soziologia eta Gizarte Langintza Saileko irakaslearen esanetan. Iurretan berbaldia eman zuen otsailaren 10ean.

Medikuntzan gizonak eta emakumeak desberdin tratatzen dira?

Medikuntza instituzio sozial bat da, eta, gizartearen parte den neurrian, gizartearen balioak eta arauak barneratuta dauzka. Orduan, gizarte matxista eta patriarkal batean bizi bagara, medikuntza, zientzia legez ere, matxista eta patriarkala da. Gertatzen da medikuntza, zientzia legez, zezor neutroa eta objektiboa dela uste dugula, eta hori da apurtu behar duguna. Medikuntza, diziplina zientifiko legez eta praktika profesional legez, oso modu konkretu batean eraiki da historikoki, oso erro androzentriko argiak ditu. Medikuntza deitu zaion zientzia hori gizonezkoen gorputza, haien beharrianak eta haien arazo edo patologia azaltzeko moduak erdigunean ipinita eraiki zen. Horregaitik, gaur egun askotan gertatzen da ikasketa liburu zein medikuntza fakultateetan gizonen gorputzetan izaten diren manifestazio edo gaixotasunak lehenesten direla. Adibidez, bihotzekoaren kasuan, gizonezkoengan ohikoak direnak hartzen dira sintoma legez; emakumeengan agertzen direnak, kasu horietan errepikatu arren, modu atipikotzat hartzen dira. Kontzeptualki, gaixotasun batean medikuntzak zein sintomari ematen dion garrantzia eta zeini ez ikusten da horrela; horrek erakusten du erro androzentrikoak izan dituela identifikatzerakoan eta diagnostikatzerakoan. Ez bakarrik gaixotasun kardiobaskularretan, beste hainbat arlotan ere bai. Zelanbait esateko, medikuntza bere garapenean oso eraginkorra izan da iturburu fisiologikoa edo

fisikoa duten gaixotasunak analizatzeko, baina ez da hain eraginkorra izan mentalagoak edo psikosomatikoagoak direnak, minagaz erlazonatuta daudenak eta emakumeengan maizago izaten direnak aztertzeke.

Horrek eragina izango du.

Bihotzekoaren adibideagaz jarraituta, gizonezkoengan bihotzekoa bularreko minagaz lotzen da, mina gero ezkerreko besora irradiatzen da... ezaguna da. Emakumeengan ere gertatzen dira horrelakoak, baina ia beti gizonen kasuetan da. Emakumeen kasuan, sintoma asko atipiko edo inespezifiko legez hartzen da; adibidez, buruko mina, maitrailekoa, zorabioak eta baita urdaileko mina ere. Eta antsietate arazo legez identifikatu dituzte. Bihotzeko bat gizartearen imajinarioan zelan irudikatzen dugun lotuta dago medikuntzak orain arte ulertu duen moduagaz. Ondorioz, emakumeok askoz ere beranduago, okerrago eta traketsago identifikatzen ditugu arazo horiek gure gorputzetan. Gero, ez da bakarrik guk beranduago errekonozitzen dugula sintomatologia hori, osasun profesionalek ere euren genero-alborapenak dituzte, eta horrek ere eragina du, jakina. Beste adibide interesgarri bat: zergaitik goaz emakumeok beranduago larrialdietara? Ez

"Generoak eta klaseak eragina dute aurreiritzietan eta praktika profesionaletan"

"Medikuntza gizonezkoen beharrianak erdigunean ipinita eraiki zen"

Amaia Bacigalupe.

bakarrik mina beranduago errekonozitzen dugulako, gure ingurua esku onetan uzteko arduraz dugulako ere. Beraz, emakume batentzat askoz gaxagoa da bat-bateko erabaki hori hartzea. Adibide klasikoa da bihotzekoarena, eta, datuen arabera, gizonezkoengan hiru bider gehiago gertatzen da, baina bihotzekoek emakumezko gehiago hiltzen dituzte.

Emakumeok daukagun karga mental horrek eragin handiagoa du oraindino ere emakumeen osasunean, gizonezkoenean baino. Eta hori ez da belaunaldi helduen kasuan bakarrik gertatzen, gazteagoen kasuan ere birsortzen da.

Berbaldietan ere ikusiko duzu hori. Sentsazio hutsak dira, baina bai. Geroago eta gauza gehiago dakigu, baina gauza asko dago egiteko oraindino. Ez da erraza. Profesionalen artean ere erresistentzia asko dago. Uste dute zientzia guztiz objektiboa, zientifikoa eta neutrala dela, baina ulertzen hasi behar dute, beste hainbat arlotan legez, generoak eta klaseak eragina dutela aurreiritzietan eta praktika profesionaletan.

EMAKUMEEN NAZIOARTEKO EGUNA

Martxoan zehar Gantxilezko triangeluekin herria apaintzen!
Herriko zenbat elkartet elkarlanean egindako ekintza (Gaurko Ama Nagusien Elkarte, Berbalagun...)

Martxoak 2-3
11:00-13:00 / 15:30-17:00 / 17:00-18:30 Horma-irudi margoketa kolektiboa (Bidebarrieta kalean)

Martxoak 4
18:30 Emakumeak literaturan (Josune Muñoz eta Katixa Agirre) (Ibarretxe Kultur Etxean)

Martxoak 5
18:15 Irakurketa instituzionala (Ibarretxe Kultur Etxean)
18:30 "Landa eremuak emakumeak" mahai-ingurua (Ibarretxe Kultur Etxean)

Martxoak 7
14:00 Autobusa (Maspe kalea)
Ondoren... Bazkaria eta Oja

Martxoak 8
12:00 Manifestazioa eta irakurketa (Askondotik hasita)
14:00 Bazkari autogestionatua (karpan)
Ondoren... Bakarriketa
18:00 Luntxa (Nagusien zentruan)

Martxoak 9
18:00 "Memoria bizia, memoria kolektiboa" (Ibarretxe Kultur Etxean)

Martxoak 13
19:00 "Descosme las alas" antzerkia (Ibarretxe Kultur Etxean)
*Iurretako Mugimendu Feministak antolatuta